

Miljø & Biodiversitet
J.nr. 18-5011-000006
Ref. KIHOB0/ANNEBA
Den 6. februar 2019

Godkendt referat fra det 23. møde i det rådgivende Bevaringsudvalg for Danske Husdyr Genetiske Ressourcer (BDHR) hos oprindelige danske husdyrracer, fredag den 26. oktober 2018 hos Landbrugsstyrelsen, Nyropgade 30, 1780 København V, Mødelokale K-514, kl. 10 til 16

Dagsorden

1. **Kl. 9.30: Morgenbrød og kaffe/te.**
2. **Information fra sekretariatet.**
3. **Kl. 10.15: Gennemgang af projektansøgninger 2018 med relevans for husdyr** – prioritering og vurdering (er fremsendt, og tages med i print til mødet).
4. **Formanden siden sidst.**
5. **Information fra medlemmerne – bordrunde.**
  - Orientering om internationalt arbejde (Vivi).
  - ?
6. **Information fra sekretariatet.**
  - Status dyretilskud 2018.
  - Status for forbrug af driftsbudget.
  - Status for arbejdet med en lukket stambog for Jysk Kvæg.
  - Udvalgets beslutning irt. PR-folder for historiske dyrskuer 2019 (bilag).
7. **Nivea for dyretilskud 2019 og frem** – principiel drøftelse i udvalget af fremtidige satser/evt. differencering m.m. og evt. henvendelse til ministeren fra udvalget (bilag).
8. **Mulighed for dyretilskud til rugeko?** – principiel debat pga. konkret ansøgning ifm. dyretilskudsansøgning 2018 (bilag).
9. **Program for avlermødet – 2018** - lørdag den 17. november 2018 - på Det Grønne Museum (bilag).
10. **Udarbejdelse af et generelt faktaark/pjece om bevaringsbesætninger** (Dorte).
11. **Spørgsmål om skærpelse af kriterie for dyretilskud til korthorn** – henvendelse fra Frank Møller Fransen.
12. **Udvalgets besvarelse af henvendelser** (bilag):
  - a. **Fra Hans Nebel.**
  - b. **Landhønsring.**
  - c. **Erfa-gruppe**
  - d. **Naturmælk**
13. **Eventuelt.**
14. **Senest kl. 16 – slut**

Deltagere: Knud Erik Sørensen, Holger S. Jessen, Anders B. Andersen, Niels Martin Nielsen, Ole Mols, Eskild L. Ladegård, Jens Ole Mols, Dorte Pedersen, Bettina Buhl, Vivi Hunnicke Nielsen, Søren H. Thomassen. Sekretariat fra Landbrugsstyrelsen: Kim Holm Boesen

Ad 2. Landbrugsstyrelsen (LBST) har været igennem en fyringsrunde den 10. oktober 2018, hvor bl.a. fire medarbejdere i Miljø & Biodiversitet blev berørt, herunder udvalgets sekretær Malene Karup Palne. Det medfører en række organisationsændringer, hvorefter chefkonsulent Kim Holm Boesen er sekretær for udvalget frem til den 31. januar 2019 (efterfølgende har Kim Holm Boesen valgt at fratræde sin stilling pr. 30. november 2018, en ny struktur er under overvejelse i LBST). Alle henvendelser bedes stilet til: bevaringsudvalget@lbst.dk.

Ad 3. Der er indkommet i alt 27 ansøgninger til projektordninger, og to for sent indsendte (var sendt til en ikke-eksisterende emailadresse). Det rådgivende udvalg for Plantegenetiske ressourcer har fortaget sit forslag til en

prioritering af midlerne. Det efterlader 1,169 mio. kr. til Bevaringsudvalget prioritering (inklusiv genanvendte midler). Sekretariatet gennemgik habilitetsreglerne inden gennemgangen.

Principielle beslutninger før behandling af projekttilskudsagerne:

- Udvalget er enig i, at de for sent indsendte ansøgninger afvises (Ole Mols var ikke tilstede ved behandlingen af emnet).
- Der gives maksimalt 20.000 kr. pr. dyrskueansøgning.
- Der vil ved tildeling være fokus på projekter, der involverer de fåtallige racer.

Intern ansøgningsnr.	Ansøger	Projekt navn	Indstillet beløb – kr.	Prioritet og begrundelse	Evt. ikke-deltagelse i sagsbehandling
2	Hygum Hjemstavns gård	Historisk Dyrskue 2019, med fremvisning af de gamle husdyrracer - den Levende Kulturarv	20.000		
3	Liv i Landet på Kongsgaarden	Årligt dyrskue på Sjælland for gamle danske husdyrracer	20.000		Dorte Pedersen
4	Musset Herregården Hessel	Historisk Dyrskue på Hessel 1. juni 2019	20.000		Holger Jessen
5	Karensminde Venner	Vi er et besøgs landbrug åben for alle skoler / museumsbesøgende foreninger	20.000	Betinget af indsendelse af budgetskeema.	Ole Mols, Eskild L. Ladegård, Jens Ole Mols
8	Avlsforeningen Den Jydske Hest	Sikring af den genetiske variation blandt heste af Jydsk race	300.000		
9	Ringkøbing-Skjern Museum	Historisk Dyrskue på Bundsbæk Mølle 2019	20.000		
10	Copenhagen Goat Milk Ved Sumroeng og Cluas Christoffersen	Inventar til fremstilling af kvalitetsoste på mælk af dansk landraceged	-	Ej prioriteret, da det vurderes at være for driftsorienteret.	Dorte Pedersen
12	Det Grønne Museum	Sæt ord på smagen af kød fra de gamle danske husdyrracer	-	Ej prioriteret, da det ikke vurderes at ligge inden for den nuværende strategi.	Bettina Buhl
13	Vensyssel Historiske Museum	Historisk Dyrskue på VHM	18.000		

16	Torben Troelsen	opformering af SDM 65	-	Ej prioriteret, da det vurderes at være for driftsorienteret.	
17	Det Grønne Museum	Historisk Dyrskye - formidling af husdyrene og deres historie	20.000		Bettina Buhl
18	Aarhus Universitet	Ressourceeffektiv og konkurrencedygtig produktion af sortbrogede grise med høj slagtekvalitet	-	Ej prioriteret, da det ikke vurderes at ligge inden for den nuværende strategi.	
19	Foreningen Lyngestammen	Opformering af Lyngestammen	-	Ej prioriteret, da det vurderes at være for driftsorienteret og ansøgningen mangler en resultatbeskrivelse.	
20	Knabstrupperforeningen for Danmark (KNN)	Equine Recurrent Uveltis (ERU) i Knabstruppere	-	Ej prioriteret pga. manglende midler.	
21	Aarhus Universitet	Dansk Korthornsavl i Fremtiden - Genomisk Kortlægning af Korthornpopulationer	450.000	Betinget prioritet: Der skal foretages en entydig identifikation af DNA-donere på individniveau.	Jens Ole Mols
22	Aarhus Universitet	Nye avlsplaner for Dansk Landrace anno 1970	281.000	Betinget prioritet: Arbejdsplan 3 (uden 3.2).	Ole Mols, Eskild L. Ladegård, Jens Ole Mols
24	Troldgaarden APS v. Phillip Dam Hansen	Sortbroget Dansk Landracegris - hvor er vi på vej hen? Lettere registrering og dataindsamling	-	Ej prioriteret, da det vurderes at være for driftsorienteret.	
25	Troldgaarden APS v. Phillip Dam Hansen	Videnssamling og toolboks for avlere af gamle dansk husdyr - Digitalisering frem for papir	-	Ej prioriteret pga. manglende midler – manglende beskrivelse af hvordan resultaterne fra projektet kan deles.	
26	Økologisk Landsforening	Arkegårde i Danmark - koordineret bevaring af jordbrugets genressourcer		Ej prioriteret pga. manglende midler.	Holger Jessen
27	Forening danske husdyr	Lukket stambog for racekode 46		Ej prioriteret pga. manglende midler, men skal afdækkes af udvalget, da	

				det er en principiel diskusion.	

Ad 4. Knud Erik fremhævede den gode presse Niels Holger Fisker har fået omkring arrangementet "Jyske heste sendes hjem" – synes dog Bevaringsudvalgets støtte skulle have været nævnt.

Ad 5. Niels Martin Nielsen: Deltagelse ved skuerne i Skive og på Landsskuet. Dorte Pedersen: har haft besøg af nogle landmænd fra Letland, de ville gerne se en malkegedbesætning med landrace geder da de også selv havde oprindelige racer i Letland. De syntes, det var sjovt, at gederne lignede hinanden så meget. Ole Mols: Har leveret dyr til naturarealafgræsning i Vejle Ådal. Søren H. Thomassen: 7.-8.-9. november er der Europaudstilling af fjerkræ i Herning. Her har DLH udstilling med gl. danske gæs og ænder. Anders B. Andersen; Været på dyrskue med dyr på Gl. Estrup og Bundsbæk Mølle. Bettina Buhl: Hele sommeren har der været "foderrunder" for besøgende til alle de gl. husdyr på museet. Virker som en god formidling. Projektet "Kokkerefidium" er en stor succes, hvor kokkelever fra en hel årgang (undtagen Odense) får set, smagt og brugt den levende kulturarv i måltiderne. Kokken Klaus Holm laver film med TV2 til morgentv om den levende kulturarv, og er i gang med Søren Gericke. Holger S. Jessen: Kongsøgård afvikler desværre en renracet SDM-besætning. Vivi Hunnicke Nielsen: NordGen-Husdyr har fået ny leder Mervi Honkatukia efter Peer Berg. I IMAGE-projektet er der udført en økonomisk vurdering omkring sammenlægning af de Europæiske genbanker. Vurderingen er, at det vil spare administrative omkostninger. Scenariet er dog næppe realistisk.

Ad 6. Der er modtaget 171 ansøgninger om dyretilskud, heraf er 154 imødekommet (40 delvist). Der er udbetalt ca. 1.46 mio. kr. NordGens basissamling skal flytte, da Aarhus Universitet (AU) lukker AU-Årslev. Der er en proces i gang om at lokalisere den ved enten AU-Flakkebjerg eller AU-Foulum. Klonsamlingen skal også flyttes. Ud-kast til FL-219 viser en reduktion fra 6,7 mio. kr. til 4,2 mio. kr.

Aftalt, at Sekretariatet kan gå videre med at få tappet to Knabstrupperhingste, jf. rapporten (de to første på listen).

SEGES har modtaget de første 265 dyr til S-markering. Der mangler en proces for de sidste 70. Vurderingen skal gennemføres sammen med kvægavlsrepræsentanterne.

Ad 7. Aftalt at formanden skriver til minister og ordfører i Miljø- og Fødevarerudvalget. Linje er, at den betydelige reduktion af de finansielle midler ikke er i orden, når der f.eks. kun er 74 danske landracegeder tilbage (med 1.800 bjerggorillaer). Argument for, at området bør tilføres differencen mellem dyretilskudsnotifikationen og nuværende niveau (ca. 2,5 mio. kr.), samt 3,5 mio. kr. til øvrigt arbejde. Uanset resultatet af FL-2019, bør der afholdes et fællesmøde med udvalget for Plantegenetiske ressourcer næste gang.

Ad 8. Afslag, da der ikke er tale om renracet ko, jf. dyretilskudsbekendtgørelsen § 2, stk. 3.

Ad 9. Program aftalt:

Kl. 9.30 – 10: Morgenkaffe m/rundstykke ved ankomst.

Kl. 10 – 10.15: Velkomst, v/formanden for Bevaringsudvalget Knud Erik Sørensen.

Kl. 10.15 – 10.30: Præsentation af Det Grønne Museum, Gl. Estrup og praktisk information, v/Museumsdirektør Anne Bjerrekær.

Kl. 10.30 – 10.45: Orientering fra Landbrugsstyrelsen v/Chefkonsulent Kim Holm Boesen.

Kl. 10.45 – 11.20: "Erfaringer og resultater fra projektet Bevaring og udvikling af Ertebøllefåret", v/senior forsker Elise Norberg.

Ertebøllefåret er et lavt forædlet landracefår fra Vesthimmerland, der har været kendt i over 100 år. Genomiske analyser har vist, at Ertebøllefåret adskiller fra de andre danske landfår. Det er derfor hensigtsmæssigt at bevare Ertebøllefåret som en egen race. Formålet med projektet er at etablere grundlaget for en bæredygtig bevaring og udvikling af racen, samt definere hvad der kendetegner racen. Der vil blive præsenteret resultater fra projektet, og erfaring fra avlssamarbejdet i en lille population.

Kl. 11.20 – 12.00: Formidling af Den Levende Kulturarv v/Museumsinspektør Bettina Buhl, Det Grønne Museum og Senior Mobile Systems Architect Daniel Andersen.

Alexandra Instituttet vil præsentere den nye app-plattform som er under udvikling til formidling af Den Levende Kulturarv.

Kl. 12 – 13: Frokost m/kød af de gamle racer.

Det Grønne Museum byder i år bl.a. på retter med Sortbroget Dansk Landrace Svin.

Kl. 13 – 13.40: De firebenede naturplejere – (de gamle) husdyrs vigtige rolle i naturplejen v/Projektleder i Vejle kommune, Skov- og landskabsingeniør Lars Bo Nielsen.

Lars Bo Nielsen fortæller om arbejdet i Vejle kommune med naturpleje på private arealer i N2000 områder, privatejede fredede arealer og kommunale arealer. Herunder aftaler mellem dyreholdere og lodsejere, med speciel fokus på de gamle racer.

Kl. 13.40 – 14.20: Hvordan sælger man et Sortbroget Dansk Landrace Svin (II) v/Phillip Dam Troldgården.

Vil bl.a. fortælle om sit arbejde med at udvikle unikke charcuterier produkter af kødet fra Sortbroget Dansk Landrace Svin.

Kl. 14.20 – 14.40: Kaffe/te/sodavand og kage.

Kl. 14.40 – 15.20: Forslag til bevaring af en gl. malkekvægrace via krydsning med en moderne race ud fra svenske erfaringer v/Julie Clasen, SLU, Sverige

Der foreligger svenske erfaringer med bevaring af en gl. malkekvægrace via krydsning med moderne malkekvægrace.

Kl. 15.20 – 15.50: Mulighed for net working og debat.

Der vil være medlemmer af Bevaringsudvalget til stede.

Kl. 15.50 – 16: Afrunding og tak for i dag, v/formanden for Bevaringsudvalget Knud Erik Sørensen.

Ad 10. Enig om, at der til næste møde udarbejdes et udkast til en A5 – pjece og postkort, Bettina Buhl meldte sig til at udarbejde et oplæg

Ad 11. Sekretariatet tager kontakt med Frank Møller Fransen, da der er usikkerhed omkring hvad Frank kommenterer.

Ad 12. Sekretariatet står for besvarelserne med følgende linje:

- Fra Hans Nebel: Udvalget er enig i situationen alvor (jf. pkt. 7). Udvalget sætter pris på HNs engagementet.

- Landhønsering: Udvalget tiltræder en samarbejdskontrakt, så der kan søges foreningstilskud i år.
- Erfa-gruppe: Udvalget er ikke enig i udsagnene, og finder ikke henvendelsen underbygget med beviser.
- Naturmælk: Beklager den manglende tilbagemelding, og er enig i situationens alvor (jf. pkt. 7).